

A belgrádi igazságosztó – és az igazság

„A halogatás a tagadás legveszélyesebb formája.”
(Nortcote Parkinson)

Az elmúlt hetekben-hónapokban Boris Tadić szerb elnök gyakran tett külpolitikai vonatkozású kinyilatkoztatást: megdöbbenését fejezte ki a Képíró-perben hozott budapesti ítélettel kapcsolatban, majd a „távlatos igazságot” hangsúlyozta szülővárosában, Szarajevóban, végül kioktatta demokráciából Jadranka Kosor horvát miniszterelnököt.

Jelenkorunkban azt már megszokhattuk, hogy Efraim Zuroff igen otthonosan mozog Magyarországon. A második- (vagy harmad-) generációs náciavadász úgy nyilatkozik a magyar bíróságról, a magyar igazságszolgáltatásról, a magyar múlttól, a magyar jelenről és az általa megfenyegetett magyar jövőről, hogy csakúgy csattan a pofon az arcunkon. Teheti és teszi is, mivel magyar részről hivatalosan semmilyen elutasításban, még a legenyhébb feddésben sem részesül. Viselkedésével kapcsolatban még stílári kifogásaink sincsenek, nemhogy tartalmiak. Ez a mentalitás még társkeresésre is fölbátorítja az elszánt férfit. Zuroff Boris Tadić szerb elnököt választja társául, s hangolja, lázítja Budapest (és a magyarság) ellen. Tadić veszi a lapot. Mástól is lehetnek információi a Képíró-perrel, ugyanis Vladimir Vukčević szerb főügyész – aki szintén bírálta a független magyar bíróság döntését – a helyszínen követte végig a tárgyalást, s nyilván közvetlenül tájékoztatta a magabiztos szerb elnököt.

Kár, hogy a magyar ügyészeket nem érdeklik azok a – minden kétséget kizáróan jogtisztá – szerbiai büntető eljárások, mint például az újvidéki szerb provokátor drogdírt elverő temerini magyar fiúk elítélése, akik szigorúbb büntetést kaptak, mint Zoran Đinđić korábbi szerb miniszterelnök gyilkosai. Boris Tadić a temerini fiúk elnöki kegyelemre vonatkozó kérését mereven elutasította. Pedig tud ő „kedves” is lenni. Orbán Viktor miniszterelnököt nyári belgrádi látogatása alkalmával – a TV-kamerák előtt – még vállon is veregette, kézfogás közben, a szerb állam első embere, akinek igen tanulságos a politikai pályafutása.

Az idősebb és az ifjabb Tadić

A Tadić nevet 1986-ban ismerhette meg a szerbiai közvélemény. A boszniai szerb, de már évtizedek óta Belgrádban élő Ljubomir Tadić filozófus – Szerbia elnökének apja – egyik szerzője a hírhedt, vad sovén, első sorban horvát-, szlovén- és albánellenes Memorandumnak, amely a Szerb Művészeti és Tudományos Akadémia „termékeként” látott napvilágot a legnépszerűbb belgrádi

napilapban, a Večernje Novostiban, s adta meg a szellemi töltést Jugoszlávia későbbi lángba borításához.

Boris Tadić is Szarajevóban született, de már Belgrádban érettségizik, és hasonlóan anyjához, Nevenkához, pszichológia szakon végez a belgrádi egyetemen. Itt érdemes az életrajzban egy rövid kitérőt tenni, s megemlíteni a kedves olvasók tájékoztatására, hogy a Szerbián kívüli (boszniai, horvátországi és montenegrói) szerbek igen fontos és hiperaktív szerepet játszottak és játszanak Jugoszlávia utolsó éveitől a mai napig a belgrádi csúcspolitikai életben, többször negatív és néha pozitív értelemben. Példaként említhető, hogy a balkáni hóhércsászár, Slobodan Milošević, az akadémiai Memorandum testét öltött alakja, montenegrói származású. Az őt Hágába juttató, européer gondolkodású, ezért hazájában népszerűtlen mártír miniszterelnök, Zoran Đinđić boszniai szerb, mint ahogy a srebrenicai tömeggyilkos Ratko Mladić tábornok is. A szintén népiertással vádolt Radovan Karadžić montenegrói szerb, a Hágai Nemzetközi Törvényszék börtönébe legutóbb került Goran Hadžić pedig horvátországi szerb. A névsor több mint érdekes és közel sem teljes, miközben mindannyian Szerbiában bujkáltak. Boris Tadić büszkén gratulált a szerb titkosszolgálatoknak Hadžić kézre kerítésekor, s a rá jellemző „szerénységgel” Bin Laden elfogásához hasonlította a „hőstettet”. Nem zavarta az az „apró” különbség, hogy a terrorista Al-kaida-vezért nem az USA-ban likvidálták.

Boris Tadić, aki 1990-től tagja a Demokrata Pártnak, Zoran Đinđić 18 (!) párti kormányában (2001. jan. – 2003. márc.) tűnik föl, először védelmi, majd telekommunikációs miniszter. Ezek a tárcák akkor nem tartoztak a meghatározó súlyúak közé. Đinđić 2003. márciusi meggyilkolása után Boris Tadićot választja elnökéül a párt, majd a lassan politikai profivá érő politikus 2003. július 11-től Szerbia elnöke, ami után 2008-ban újraválasztják. A taktikus Tadić elnök megelégszik a Đinđić-gyilkosság fizikai tetteseinek elítélésével, és nem tartozik azok közé, akik a tényleges politikai háttérnek, a megrendelőknek a felkutatását szorgalmazzák. Így nem csoda, hogy lelassul a néhai miniszterelnök belső társadalmi reformvonala egy olyan országban, amelynek, ha a magyarországi pártstruktúrára tükröztetjük a politikai képét, megállapíthatjuk, hogy a Fidesztől balra álló politikai erő nem létezik.

A Súlyom – Tadić-megállapodás

2009. október 19-én Boris Tadić szerb elnök budapesti látogatása alkalmával különös megállapodást kö-

tött Solyom László akkori magyar köztársasági elnökkel. Elhatározták, hogy fölkerik a Magyar és a Szerb Tudományos Akadémiát (igen, ahol a Memorandum született!), hogy alakítsanak egy közös történészbizottságot annak kiderítésére, hogy mi is történt a második világháború végén a délvidéki magyarsággal. Érdekes módon az akadémiák a teljes háborúra kiterjesztették a vizsgálódás időkeretét. Bizonyos információk szerint magyar (!) ötletre már 1948-ig kitolódhatna az időpont.

„Röpke” egy év után (2010. szept. 30.) állt föl a 9 fős szerb akadémiai bizottság, a magyar pedig 2010 novemberében, 18 fővel. Ha a magyar bizottságra tekintene Georgi Dimitrov, a néprfront megálmódója, biztosan elkönnyezné magát, ugyanis van benne férfi és nő, vidéki (Debrecen, Pécs, Szeged, Szentendre) és pesti, fiatal docens és prof. emeritus, marxista történész(ek) és egyháztörténész, magyarországi szerb és horvát, volt politikus és önkormányzati képviselő. Vezetője, a késő Kádár-kor meghatározó történésze, Glatz Ferenc, aki volt már miniszter, intézetigazgató, akadémiai elnök, írt szakácskönyvet, tanította focizni Puskás Ferencet, alapított hitbizományként használt folyóiratot, volt miniszterelnök-jelölt, „egyszóval” az utolsó magyar polihisztor. A fősorolás után e sorok írója értetlenül és döbbenten áll az előtt a kijelentés előtt, hogy Glatzot sokan életmű nélküli történésznek nevezik. A Glatz vezette magyar bizottság azonnal két albizottságot hozott létre, és ezzel tovább tágította a kereteket. A szerb és a magyar „csapat” első találkozására még hónapokig kellett várni, s ezen a szerb fél rögtön pénzühiányra hivatkozott. A mai napig alig jutottak túl a hivatalos megalakuláson, munkaprogram szerinti érdemi munka szinte nem folyik, miközben eltelt majdnem két teljes esztendő.

Boris Tadić pszichológus elnök prima alkut kötött. Tudta, hogy az időhúzás (lásd az idézetet) legideálisabb terepe a bizottságosdi (bővebben Diderot). Ez kedvez legjobban a szerb félnek, ugyanis csak az idő telik, s jövő év januárjában lesz az elkövetőinek példás megbüntetésével történetileg lezárta, kikutatott, megírt, megfilmesített, évtizedek óta tanított újvidéki razzia 70. évfordulója, és akkor újra megszólalhat a kórus. Erre bőven lesz pénz, s biztosan lesz majd mondanivalója a közlékeny szerb államfőnek is. Mi meg újra meghallgathatjuk, hogy milyen galád, gyilkos nemzet vagyunk, miközben a szerb-jugoszláv partizánok által bestiális kegyetlenséggel meggyilkolt, megbecstelenített és kirabolt több tízezer magyar áldozat „még kutatás alá esik”, ilyen tempóval, akár évtizedekig.

A különös megállapodás

Ezt a jelzős szerkezetet nem véletlenül használom duplán ebben a rövid írásban, ugyanis a genocídiumok elsődleges feltárása nem a tudományos akadémiák hatásköre. Auschwitzcal nem a Lengyel és a Német Tudo-

mányos Akadémia foglalkozott először, hanem a Nürnbergi Nemzetközi Bíróság. A szovjetek által elkövetett katyni lengyelirtást se a Szovjet, majd a jogutód Orosz Tudományos Akadémia mondta ki. És időben a legközelebbi etnikai alapú népirtást, Srebrenicát – amelyhez szintén Szerbiát társíthatjuk mint elkövetőt – sem a Bosnyák Tudományos Akadémia kutatja, hanem a Hágai Nemzetközi Törvényszék.

E sorok szerzője megemeli a kalapját Forró Lajos délvidéki történész előtt, aki maga, bírósági rehabilitációval mondatta ki nagyapja ártatlanságát. Az ezt az utat lehetővé tévő 2006-os szerbiai Rehabilitációs Törvény óta mindössze 6 (hat) meggyilkolt magyar ártatlanságát sikerült kimondatni. Láthatjuk tehát, hogy tömegesen ez az út sem járható. Az elpusztított zsidók millióinak – köztük több százezer honfitársunknak – a túlélő leszármazottai, a lengyel katonatisztek özvegyei, árvái, unokái, a szerbek által tömegsírokba lött srebrenicai bosnyák férfiak hozzátartozói nem bírósági kérvények írásával foglalkoztak-foglalkoznak. Főleg nem hatvanhét évvel az elkövetett borzalmak után. Az ilyen elhallgatott, letagadott, nevezük nevén, mocskos ügyek rendezésére van a politika, ahogy az id. Forró Lajos rehabilitációs végzésében pontosan-precízen áll: „...politikai és ideológiai indíttatású üldözés és erőszak áldozata volt.”

Magyar-szerb viszonylatban az a napnál is világosabban látszik, hogy ameddig (a sokszor inkább az eminens tadicí retorikával, mintsem tettekkel) az EU-ba igyekvő Belgrád nem találkozik egy határozott politikai szándékkal, addig ez a külpolitika, szűkebben a diplomácia a füle botját sem mozdítja. Nem kezdi meg a tömegsírok feltárását, az emlékhelyek kialakítását, a kárpótlás és kártérítés kifizetését és legfőképpen a fondorlatosan halogatott, beismerő bocsánatkérést. De hol vagyunk még ettől? Ugyanis a helyzet ma úgy áll, hogy déli szomszédunk oly igényes igazságszolgáltatása még azt is eltűri, hogy a délvidéki magyar emberek által állított emlékkereszteket, emlékoszlopokat soha meg nem talált, talán nem is keresett ismeretlen tettesek kidöntik, a kis emlékműveket összetörik, és ezzel még az ártatlanul meggyilkolt magyar tízezrek emlékét is meggyalázzák abban az országban, amelynek elnöke oly bátran nyilatkozik nemzetközi kérdésekben.

Epilógus

A magyar-szerb, szerb-magyar legfelsőbb szintű állami kapcsolatok sokat javultak az elmúlt években, különösen a polgári kormány hivatalba lépése óta. A magyar kormánynak, ha igazán segíteni akar Szerbiának, segítenie kell Boris Tadić szerb elnöknek, hogy minél előbb felavathassa a Makovecz Imre által már évekkal ezelőtt az újvidéki Dunaparra tervezett, a kommunista vérengzés magyar áldozatainak emléket állító művét, majd elmondhassa beszédét. Azután jöhetnek a történészek – és nem fordítva....

A cikk megírása és megjelenése közötti időben Képiró Sándor elhunyt. (A szerk. megjegyzése)